

משרד התחבורה
אגף הרישוי
ירושלים

אל: יחידות הרישוי
אגף מערכות מידע
משרד העבודה
משטרת ישראל
רישוי צה"ל

לידיעת: שר התחבורה
המנהל הכללי
סמנכ"ל בכיר תנועה
הנהלת משרד התחבורה
לשכת היועץ המשפטי

י"ט בסיוון התשס"ז - 5.6.07

הוראת נוהל – נהיגה 7/2007

הנדון: תלמיד נהיגה – גיל מינימלי ללימוד נהיגה

1. מבוא

א. סעיף 12 לפקודת התעבורה קובע שלא יינתן רשיון נהיגה לאדם שלא מלאו לו 18 שנים. סעיף זה הסמיך את שר התחבורה ליתן רשיון נהיגה בסוגים מסויימים של רכב למי שמלאו 16 שנים ויותר שיפורטו בתקנות התעבורה (אציין כי סעיף זה אינו מגביל את שר התחבורה בכל הנוגע ללימוד ולהדרכת נהיגה).

ב. סעיף 36 ב (ג) לפקודת התעבורה מחמיר מאד עם בעל רכב המרשה לאחר לנהוג ברכבו ביודעו שהנוהג איננו בעל רשיון נהיגה לאותו סוג ועונשו מאסר שלוש שנים בפועל וקנס של 67,300 ₪ ומחמיר יותר כאשר מרשה לנהוג שהוא קטין, שאינו יכול לקבל רשיון נהיגה במאסר של חמש שנים ובנוסף לכך פוסלים לבעל הרכב את רשיון הנהיגה לתקופה שלא תפחת משלוש שנים.

ג. בתוקף סמכותו התקין שר התחבורה את תקנה 188 לתקנות התעבורה וקבע שמותר לתת רשיון נהיגה למי שמלאו 16 שנים לדרגות A2 (אופנוע עד 125 סמ"ק הספק מנוע עד 11Kw).
לדרגה 1 (מכונה ניידת וטרקטור) וכן לדרגה B למי שמלאו 17 שנים לפחות.

ד. ההוראות בדבר הגיל המינימלי ללימוד נהיגה בדרך (מעשית) נקבעו בתקנה 221 וכדלקמן:

1. 15 שנים למי שלומד עיונית ומעשית על טרקטור (לימוד בלבד).

2. 16 שנים למי שלומד מעשית על מכונה ניידת או על אופנוע שנפח מנועו עד 125 סמ"ק הספק מנועו עד 11kW, 14.6 כ"ס.
3. 16 שנים וחצי למי שלומד מעשית לרכב פרטי ומסחרי עד 3.500 ק"ג (דרגה B).
4. 17 שנים למי שלומד מעשית לרכב מסחרי ועבודה עד 12,000 ק"ג (דרגה C1).
5. 18 שנים למי שלומד מעשית על רכב אחר (כאשר קבל מרשות הרישוי אישור רפואי לנהיגה).
- ה. כל הנאמר בסעיף 1 ד דלעיל כפוף לסייגים במתן רשיונות נהיגה שפורטו בתקנה 189 ובהוראתי זו לפעולה במשרדי וסניפי הרישוי.
- ו. הוראה זו נכנסת לתוקף ומבטלת כל הוראה אחרת שהוצאה בנדון, כולל הוראת נוהל 12/2003 מיום 15.7.03).

2. הבסיס החוקי (כולל כל התיקונים מעודכן למרס 2007)

בפקודת התעבורה

רשיון נהיגה לקטין

12. לא יינתן רשיון נהיגה לאדם שלא מלאו לו שמונה עשרה שנה, אלא ששר התחבורה רשאי בתקנות, להתיר בתנאים או ללא תנאי ליתן רשיון נהיגה בסוגים מסויימים של כלי רכב מנועיים למי שמלאו לו שש עשרה שנה. נתעורר ספק לגבי הגיל, רשות הרישוי היא המחליטה.

36 ב (ג) בעל רכב או מי שבידו השליטה על רכב, אשר הרשה לאדם אחר לנהוג בו בידעו שהאדם איננו בעל רשיון נהיגה לאותו סוג רכב, דינו – מאסר שלוש שנים בפועל עם או בלי קנס של 67,300 שקלים חדשים ואם אותו אדם היה קטין שאיננו יכול לקבל רשיון נהיגה – מאסר חמש שנים עם או בלי קנס של 67,300 שקלים חדשים בנוסף לכך פסילה מקבל או מהחזיק רשיון נהיגה לתקופה שלא תפחת משלוש שנים, אולם רשאי בית המשפט בנסיבות מיוחדות שיפרש בפסק דינו לפסוק מאסר על תנאי.

בתקנות התעבורה

רשיון נהיגה למי שלא מלאו לו 18 שנים

188. (א) מותר לתת רשיון נהיגה דרגה A2 או דרגה 1 לאדם שמלאו שש עשרה שנים ובלבד שהמציא הסכמה בכתב למתן הרשיון מאת הורו או אפוטרופסו, אם טרם מלאו לו שבע עשרה שנים.

(ב) מותר לתת רשיון נהיגה דרגה B לאדם שמלאו לו שבע עשרה שנים.

סייגים למתן רשיונות נהיגה מסויימים

189. (א) לא יינתן רשיון נהיגה לפי תקנה 179 (1) אלא למבקש שעבר קורס נהיגה בטרקטור שאישרה רשות הרישוי ועל פי תכנית שאישרה, ועמד בהצלחה במבחנים בסיום הקורס וקיבל תעודה או אישור על כך.

(ב) לא יינתן רשיון נהיגה לפי תקנה 182 (דרגה C) אלא אם כן נתקיימו במבקש כל אלה:

- (1) הוא תושב ישראל ומלאו לו תשע עשרה שנים.
- (2) היה בעל רשיון נהיגה לפי תקנה 179(א) (1) במשך תקופה של שנה לפחות שקדמה להגשת הבקשה.
- (3) השלים לימודיו בקורס לנהגי רכב כבד ועמד בהצלחה בבחינות שנערכו על פי תכנית שאישרה רשות הרישוי.
- (4) המציא אישור רפואי מהמכון הרפואי לבטיחות בדרכים כאמור בסימן ג' לפרק השני בחלק ג', על התאמתו מבחינה רפואית לנהוג ברכב כאמור בתקנה 182.

(ג) לא יינתן רשיון נהיגה לפי תקנה 183 (דרגה C+E) אלא אם כן נתקיימו במבקש כל אלה:

- (1) הוא תושב ישראל ומלאו לו עשרים שנים.
- (2) היה בעל רשיון נהיגה לפי תקנה 182 תקופה של שנה אחת לפחות שקדמה להגשת הבקשה.
- (3) השלים לימודיו בקורס לנהגי רכב כבד ועמד בהצלחה בבחינות שנערכו עפ"י תוכנית שאישרה רשות הרישוי.
- (4) המציא אישור רפואי מהמכון הרפואי לבטיחות בדרכים כאמור בסימן ג', על התאמתו מבחינה רפואית לנהוג ברכב כאמור בתקנה 183.

(ד) לא יינתן רשיון נהיגה לפי תקנה 184 אלא אם כן נתקיימו במבקש כל אלה:

- (1) הוא תושב ישראל ומלאו לו 21 שנים.
- (2) סיים שמונה כיתות לימוד לפחות.
- (3) הוכיח לרשות הרישוי על פי מבחנים שקבעה, את ידיעת השפה העברית, כדי קרוא וכתוב, ידיעת השפה הערבית במידה הדרושה וכן ידיעה בסיסית באנגלית או בצרפתית במידה הדרושה.
- (4) לא נתקיים בו האמור בתקנה 15 ב.
- (5) המציא אישור רפואי כאמור בסימן ג' לפרק השני בחלק ג', מהמכון הרפואי לבטיחות בדרכים, על התאמתו מבחינה רפואית לנהוג ברכב ציבורי.
- (6) עבר קורסים שאישרה רשות הרישוי, על פי תכנית שאישרה, להכשרת נהגי רכב ציבורי, ובין היתר במתן עזרה ראשונה רפואית,

(7) היה בעל רשיון נהיגה לפי תקנה 180 או 181 בתקופה של שנתיים שקדמה להגשת הבקשה.

(ה) לא יינתן רשיון נהיגה לפי תקנה 185 אלא אם כן נתקיימו במבקש התנאים הנדרשים בתקנת משנה (ד), בשינויים המחוייבים לפי הענין, והיה בעל רשיון נהיגה לפי תקנות 180 או 181 בתקופה של שנתיים שקדמה להגשת הבקשה.

(ז) לא יינתן רשיון נהיגה לפי תקנה 178 אלא אם כן מלאו למבקש 21 שנים, והיה בעל רשיון לפי תקנה 177 במשך תקופה של שנה אחת לפחות קודם הגשת הבקשה.

(ח) לענין תקנה זו ותקנה 190, רשאית רשות הרישוי לאשר כי תקופה שבה היה אדם בעל רשיון נהיגה לאומי כהגדרתו בתקנה 562, תיחשב כתקופה שבה היה בעל רשיון נהיגה בדרגה המקבילה לדרגת הרשיון הלאומי שלו.

(ט) לא יינתן רשיון נהיגה לפי תקנה 183 אלא אם כן היה המבקש בעל היתר לנהיגת אוטובוס זעיר ציבורי עד לחודש מאי 2005 .

(י) לא יינתן רשיון לפי תקנה 183 אלא אם כן המבקש –

- (1) היה בעל רשיון נהיגה לפי תקנה 180 במשך חמש שנים לפחות.
- (2) סיים קורס להסעת נוסעים ועמד בהצלחה במבחנים לפי תוכנית שאישרה רשות הרישוי ובידו אישור על כך.
- (3) עמד במבחן שליטה.

פרק שלישי: הוראה והדרכה בנהיגה

סימן א': תלמיד נהיגה

גיל הלומד נהיגה

221. (א) לא ילמד אדם נהיגה ברכב מנועי על ידי נהיגת הרכב בדרך אלא לאחר שמלאו לו:

(1) שש עשרה שנים -

(א) אם הוא לומד לנהוג באופן נוע כאמור בתקנה 176 ובלבד שהמציא למורה הנהיגה הסכמה בכתב של הורו או אפוסטרופסו ללימוד הנהיגה, אם טרם מלאו לו שבע עשרה שנים.

(ב) אם הוא לומד לנהוג במכונה ניידת.

(ג) אם הוא תלמיד במגמת מכונאות רכב בבית ספר מקצועי שאישרה, לצורך זה, רשות הרישוי ונתנה לו היתר ללמוד נהיגה.

(2) שמונה עשרה שנה – אם הוא לומד לנהוג ברכב אחר.

(ב) על אף האמור בתקנת משנה (א) (2), רשאי אדם ללמוד נהיגה ברכב מנועי –

(1) כאמור בתקנה 180 לאחר שמלאו לו שש עשרה וחצי שנים.
 (2) שבע עשרה שנה לגבי תקנה 181 (א) (1), ובלבד שלא יינתן רשיון נהיגה לפי התקנה האמורה אלא אם מלאו למבקש שמונה עשרה שנים.

(ג) (1) מבקש רשיון נהיגה לא ייבחן בשלב המעשי של הבחינה כאמור בתקנות 206 ו 207 אלא אם כן מלאו לו:

שבע עשרה שנים אם הוא מבקש רשיון לפי תקנה 180 ושבע עשרה שנים וחצי אם הוא מבקש רשיון לפי תקנה 181.

(ג1) מבקש רשיון נהיגה לפי תקנות 176 עד 180 רשאי להיבחן בשלב העיוני של הבחינה כאמור בתקנה 205 שישה חודשים לפני הגיל המוקדם ביותר שבו הוא רשאי להיבחן בשלב המעשי של הבחינה כאמור בתקנה 206. אולם אם המבחן בשלב העיוני נערך במסגרת בית ספרו בסיום לימודי חינוך תעבורתי שאישרה רשות הרישוי – אם מלאו לו 16 שנים.

(2) על אף האמור בפסקה (1), מבקש המיועד לשירות בטחון כמשמעותו בחוק שירות בטחון (נוסח משולב), התשמ"ו – 1986, ואושר כי הוא נתקבל להכשרה קדם צבאית בנהיגת רכב כבד וכי הוא לומד נהיגה אצל מורה מטעם צבא הגנה לישראל, לא ייבחן כאמור בתקנות 202 עד 210 אלא אם כן מלאו לו שבע עשרה שנים.

(ד) מבקש רשיון נהיגה לפי תקנה 179 רשאי ללמוד נהיגה בטרקטור אם מלאו לו חמש עשרה שנים.

3. הפעולה במשרדי הרישוי והסניפים

א. בטרם יינתן אישור רפואי לנהיגה, על בודק המסמכים לוודא שלמבקש רשיון נהיגה לטרקטור (דרגה 1) מלאו לו 15 שנים על פי תעודת לידה – ולמי שלא מלאו לו 17 שנים חייב עם בקשתו להמציא מסמך של הסכמת הורים כפי הנוסח שנקבע בנספח א' להוראתי זו.
 שים לב שלא יינתן רשיון הנהיגה אלא למי שהמציא אישור על סיום קורס נהיגה

בטרקטור ועמד בהצלחה במבחנים וזאת בגיל 16 לפחות.

ב. מבקש רשיון נהיגה לדרגה A2 (אופנוע עד 125 סמ"ק) שמלאו לו 16 שנים, על פי תעודות זהות בלבד וטרם מלאו לו 17 שנים חייב להמציא הסכמה של הורו או אפוטרופסו כבנספח א' להוראתי זו.

ג. מבקש רשיון נהיגה לדרגות A1, B, 1 או C1 ייתן אישור רפואי לנהיגה בכפוף להוראות נוהל – דרגות רשיון נהיגה וכדלקמן:

(1) למבקש שמלאו לו 16 שנים או יותר, לשם ביצוע השלב העיוני במבחן במסגרת בית ספר (תיכון או מקצועי) על פי לימוד החינוך התעבורתי (תוקף המבחן העיוני עד שנתיים).

(2) למבקש רשיון לדרגות 1 (מכונה ניידת) ו – B לשם ביצוע השלב העיוני של המבחן 6 חודשים לפני הגיל המינימלי שבו המבקש רשאי להיבחן במבחן המעשי.

(3) כאשר המבקש מיועד לשירות בטחון שנועד להכשרה קדם צבאית בנהיגת רכב כבד (דרגות C1 ו-C) והלומד בבית ספר לנהיגה מטעם צה"ל – כאשר מלאו לו 17 שנים (יודגש ללימוד בלבד).

(4) למבקש רשיון לדרגה C1, כאשר מלאו לו 17 שנים לפחות.

(5) למבקש רשיון נהיגה לדרגה C כאשר הוא תושב ישראל ומלאו לו 19 שנים לפחות וכפוף לתנאים הבאים:

- (א) היה בעל רשיון נהיגה דרגה C1 במשך תקופה של שנה לפחות.
- (ב) המציא אישור רפואי מהמכון הרפואי על התאמתו לנהוג בדרגה זו.
- (ג) על פי הפנייה של בודק המסמכים למכללות – סיים בהצלחה קורס עיוני לנהגי רכב כבד.

(6) למבקש רשיון נהיגה דרגה C+E, כאשר הוא תושב ישראל ומלאו לו 20 שנים לפחות ובכפוף לתנאים הבאים:

- (א) היה בעל רשיון נהיגה דרגה C במשך תקופה של שנה לפחות.
  - (ב) המציא אישור רפואי מהמכון הרפואי לבטיחות בדרכים.
  - (ג) סיים בהצלחה קורס עיוני לנהגי רכב כבד שאושר ע"י רשות הרישוי.
- הערה מי שעבר בהצלחה קורס זה להוצאת רשיון נהיגה דרגה C, אינו חייב בקורס נוסף.

(7) למבקשי רשיונות דרגה D1 או D (ציבורי) כדלקמן:

(א) תושב ישראל שמלאו לו 20 שנים לפחות (לשם מילוי התנאים שיפורטו מטה אולם אף כאשר יעמוד בכל התנאים הרשיון ינופק לו רק אחר שימלאו לו 21 שנים).

(ב) המציא אישור על סיום שמונה שנות לימוד לפחות.

(ג) המציא אישור מהמשטרה כי לא נתקיים בו האמור בתקנה 15 ב וכדלקמן (טופס ראה נספח ב): -

- (1) יש לגבי המבקש רישום במרשם הפלילי של הרשעה, בעבירה שלדעת הרשות יש בה כדי למנוע מתן תעודה או חידושה, אלא אם כן חלפו שבע שנים מתום ריצוי העונש על העבירה האמורה או מיום מתן גזר הדין – אם היה העונש מאסר על תנאי או פסילה על תנאי, או מיום תשלום הקנס אם היה העונש קנס.
- (2) לדעת הרשות קיים לגבי המבקש חשש, שבעיסוקו לפי התעודה יש כדי לפגוע בבטחון המדינה, החלטה של הרשות שלא לאשר מתן תעודה או חידושה כאמור לא תתקבל אלא על פי פניה של משטרת ישראל.
- (3) הוגש נגד המבקש כתב אישום על עבירה פלילית אשר לדעת הרשות יש בה כדי לפגוע ביכולתו לעסוק על פי התעודה.
- (4) המבקש היה פסול מלהחזיק או מלקבל רשיון נהיגה במשך שנתיים שקדמו להגשת הבקשה.
- (5) רשיון הנהיגה של מבקש התעודה נפסל על תנאי ותקופת התנאי טרם נסתיימה.
- (6) המבקש הורשע בעבירת תעבורה או בעבירה אחרת הנובעת מנהיגת רכב שגרמה לתאונת דרכים בתקופה של שנתיים שקדמה להגשת הבקשה.
- (7) המבקש הורשע בשלוש עבירות תעבורה או יותר או בעבירה לפי חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח – 1957, למעט עבירות חניה, בתקופה של שנה שקדמה להגשת הבקשה.

(ד) המציא אישור מהמכון הרפואי על התאמתו לנהוג ברכב ציבורי.

(ה) סיים בהצלחה קורס עיוני לנהגי רכב ציבורי שאושר ע"י רשות הרישוי והמציא אישור ותעודה על כך (זאת על פי הפנייה מבודק המסמכים למכללות שאושרו).

(ו) היה בעל רשיון נהיגה לדרגות B, C1 או יותר בתקופה של שנתיים שקדמה להגשת הבקשה אולם לגבי בעל רשיון נהיגה לאומי מארץ שמחוץ לישראל, רשות הרישוי תיחשב את התקופה בה היה המבקש בעל רשיון בדרגה המקבילה בחוץ לארץ.

(ז) לא יינתן רשיון נהיגה לפי תקנה 183 ב (דרגה D3) אלא אם כן נתקיימו במבקש כל אלה:

- (1) היה בעל רשיון נהיגה דרגה B (תקנה 180) במשך חמש שנים לפחות.
 (2) סיים קורס להסעת נוסעים ועמד בהצלחה במבחנים לפי תכנית שאישרה רשות הרישוי ובידו אישור על כך.
 (3) עמד במבחן שליטה.

בברכה,

חנן אהרון
 רשות הרישוי

נספח א

מסמך הסכמת הורים

הסכמה ללימוד נהיגה ולקבלת רשיון נהיגה בטרקטור ובאופנוע שנפח מנועו עד 50 סמ"ק – למי שטרם מלאו לו שבע עשרה שנים.

אני החתום/ה מטה אמו/אביו (או אפוטרופוסו על פי החוק) של מבקש הרשיון:

שם משפחה	שם פרטי	מספר זהות		
מסכים בזאת שהנ"ל ילמד נהיגה ויקבל רשיון נהיגה לטרקטור או לאופנוע עד 50 סמ"ק. פרטי המסכים:				
תאריך	שם משפחה	שם פרטי	מס' זהות	חתימה

המסמך יאושר ע"י עורך דין או במשרד הרישוי בנוכחות המסכים.

אישור:

הריני מאשר שהמסכים הציג בפני תעודת זהות שלו בה רשומים פרטי מבקש הרשיון (או צירף מסמך אפוטרופסות) וחתם בפני.

חתימה וחותמת

שם משפחה ופרטי

תאריך